

## Szentháromság ünnepe után 9. vasárnap

► Jer 1,4–10

### Engedelmességre formálva, és nem sikerre

#### *A vasárnap jellege*

A Szentháromság ünnepét követő vasárnapok sorában finom fordulópontot jelent a kilencedik. Ezt erősíti meg *Agendánk* is, amelyben a téma eleinte Isten hívása, majd ezen a vasárnapon utoljára: a sötétségből világosságra hívás. Úgy tűnik, mintha a pünkösdkor megszületett, immár szentháromságos hitben növekedő egyház a hívásra elkezdene felnőtt hitre lépni, egyre nagyobb felelősséget, sőt próbatételeket is vállalni – lásd a következő vasárnapokat. Eddig Isten hívásán volt a hangsúly, most pedig a kihívó (vö. *ekkaleó* igel!) Isten elkezd majd a növekedést. Itt jelenik meg hídként a kilencedik vasárnap, ahol már az egyház felelőssége domborodik ki: „*Akinek sokat adtak, attól sokan kívánnak, és akire többet bíztak, attól többet kérnek számon.*” (Lk 12,48)

#### *Amit a textusról tudni kell*

Anátót, ahonnan Jeremiás származik, Jeruzsálemtől 7 kilométerre helyezkedik el. Ide száműzte Salamon király annak idején Ebjátárt, akit Cádók javára fosztott meg főpapi méltóságától (lásd 1Kir 2,26). Az ő utódjai közé tartozhatott Jeremiás is, aki így Éli főpapon keresztül egészen Áronig vissza tudta vezetni származását. Papként egészen közelről beleláthatott a templomi kultusz működésébe és a nép életébe. Különösen tragikus, hogy az első támadást éppen háza népétől kapta (lásd 11. fejezet), majd ellenségeinek köre egyre jobban kitágult. Ennek ellenére negyvenéves (!) szolgálatának szinte semmilyen látható gyümölcse nem volt – egyedül Bárukról és Ebed-Melekről olvassuk, hogy elfogadták a próféta üzenetét.

Egy ilyen nehéz úthoz nyilván nagyon világos küldésre van szükség, éppen ezért már az első versben egyértelművé válik két fontos dolog: valami őt valóban megszólította (más fordítás szerint: megragadta), méghozzá az Úr igéje! E nélkül a bizonyosság nélkül nem lett volna esélye Jeremiásnak végigküzdeni az előtte álló nehéz utat.

Mindazonáltal a prófétai sikere – vagy sokkal inkább sikertelensége – és alkalmassága mégsem az ő bizonyosságából eredt. Hívása, feladata már születése előtt eldőlt. A *vasar* ige a fazekas edényformáló tevékenységét eleveníti fel, ami visszautalás a teremtetéstörténetre. A *yada* ige nem csupán felszínes ismeretre utal, Isten egészében ismeri az embert: gondolataival, akaratával, érzéseivel együtt. Ezek alapján elképzelhetnénk egy szuperprófétát, akit az Úr, mint jó fazekas, tökéletesen megalkotott az általa elképzelt célra, de nem így történt. A könyv során számtalanszor kiderül, hogy Jeremiásnak nemcsak a kora jelent akadályt, hanem egész személyisége számára örökre kényelmetlen marad a konfliktusok ilyen mértékű vállalása – mégsem tud csendben maradni (lásd 20,9). Számára az, hogy ő Isten megszenteltje – vagy jobban mondva: elkülönítettje –, örök konfliktusforrást eredményez népével. A *gojim* kifejezés eredetileg tévelygést, bolyongást jelent. Jeremiás nem kizárólag az idegen „népek” prófétája, hiszen a hűtlenségben élő választott nép is ugyanilyen tévelygő, Isten nélkül bolyongó „gojim” lett. A *natan* ige nem csupán Isten cselekvésére utal: fordíthatnánk úgy is, hogy Isten prófétává „adta” vagy más szóval „rendelte”. Ő nem csak egy kiemelt hívőt akar faragni Jeremiásból, aki büszke lehet karizmáira: Isten hívása szolgálatra szól – azokhoz a bolyongókhoz, akiket az Úr a rendelt-jét felhasználva szeretne megszólítani.

A *naar* kifejezés arra utal, hogy még a házasság előtt álló fiúról van szó, aki egzisztenciálisan függ családjától. Az elhívó nem tagadja Jeremiás fiatalságát, hanem átirányítja a figyelmét: ne magára fókuszáljon, hanem az elhívóra és a küldetésére. Nem kevés erőforrást adhattak ehhez az ezután következő szimbolikus események. Isten személyesen érinti, és így tisztítja meg száját (vö. Ézs 6,7). A próféta a megszentelése után pedig megkapja Isten ígését, egészen egyértelművé téve, hogy nem a sajátját fogja hirdetni! Szüksége is volt a szimbolikus és karizmatikus megerősítésre – más szóval: ordinációra. Az ő népek és országok fölé rendeléséről ugyanis nem egy kényelmes trónszék juthat eszünkbe, hanem sokkal inkább egy kapa, amellyel a kiszáradt, gazos és cserepes földet kell reménytelenül megmunkálni.

### *A perikópa megértése*

Jeremiás prófétáé az egyik legkifejezőbb elhívástörténet az egész Szentírásban. Az Úr ígéje elhívását a születése előttről eredezteti, a bátorító szavakból pedig feltételezhető szolgálatának nehéz volta és egyben tragikus vége is. Érdekes, hogy az ő nehéz hivatása nem csupán pár évre szól, mint például Ámósé. Őt papi közösségéből úgy hívja ki Isten, és állítja szembe saját népével, hogy szolgálata sosem érhet véget. Mire beteljesedtek ítélő próféciai, őt az engedetlen nép el is hurcolta Egyiptomba. Egy biztos: Jeremiás, a „rászedett” próféta (lásd 20,7) minden bizonnyal nem azok közé tartozhatott, akik az „ordinációs emléklapjukat” bekeretezve a falra függesztik, hogy naponta erőt merítsenek a nagy nap emlékéből.

Alapvetően pozitív gondolatokat társítunk ahhoz, ha valaki mondjuk a gyülekezetben alázatosan viszonyul egy szolgálat elfogadásához. Eszünkbe juthat például Tours-i Szent Márton, aki Savariában, a mai Szombathely területén született. A legenda szerint a püspöki tisztség elől egy libaólban próbált elrejtőzni, ahol az állatok gágo-

gása buktatta le. Egyáltalán nem volt neki testhezálló az akkoriban hagyományos püspöki életforma: került a pompát, egy idő után pedig ki is költözött a városból, és egy monasztikus közösséget alapított. Sokszor az Istentől jövő alázatosság tényleg segít a hűséges munkában, de ezután hamar várjuk a kegyes lelkiület gyümölcseit, a sikereket, a megtéréseket, és hogy néhány év gyakorlás után már kiváló szolgáló váljék belőlünk. Ahogy azonban Jeremiás sem vált soha illési figurává, úgy bármelyik hívővel megeshet, hogy olyan szolgálatra hívja Ura, amely sosem válik kényelmessé vagy sikeressé. Egyszerűen csak elhív a Szentlélek, nekünk pedig állhatatosnak kell maradnunk, amíg a hivatás tart.

Hajlamosak vagyunk a Szentlélek munkáját a földre rángatni, és azt képzelni, hogy csak olyan munkára készíthet fel, amelyhez adottak a képességeink. Kicsit kisarkítva olyan ez, mintha azt képzelnénk, hogy a legnagyobb szolgálat, amelyet véghezvitünk, az, hogy magunkkal és az emberi jószágunkkal megajándékozunk az egyházat. Pedig az Úr a mi szánkat, sőt szívünket is meg akarja tisztítani, és ezután olyan ígéket – tetteket vagy szavakat – akar a kezünkbe adni, amelyek nem tőlünk jönnek! Így építené Krisztus testét minden hívő által. Könnyen eszünkbe juthat Pál apostol katartikus tapasztalata is, amellyel gyengeségei közepette erősítette meg az Úr: „*Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.*” (2Kor 12,9)

### *Igehirdetési vázlat*

„Vajon mi az, amiben igazán jó vagyok?” Gyakran tesz fel a kérdést a pályaválasztó fiatalok – és egyre kevésbé tudják a választ. Azt mondják, hogy ennek a generációnak nem az a problémája, hogy ne lennének lehetőségei, hanem az, hogy túl sok van, és félelmetes akadálnak tűnik, hogy ezek közül kiválasszák azt, amelyikkel a legnagyobb sikereket érhetik el.

Jó hír lehet az aggódóknak, hogy a Teremtő már az anyaméhben, sőt előtte is ismert minket –

a jelenünkkel és a jövőnkkel kapcsolatban pedig neki is lennének elképzelései. Az első feladatunk talán éppen ennek a belátása lenne, és az, hogy Isten terveibe akarjunk belesimulni.

Talán ez a belesimulás hiányzik az életünkben annyiszor, amikor nekünk, felnőtteknek is választanunk, elköteleződnünk kellene – fontossági sorrendet felállítani, amelyből rendszeresen kiesik az élő Isten. A sokféle történő áldozásunk következménye, hogy kifogy a kegyesség, az istenkapcsolat a személyes és családi életünkből, elveszik a készségünk, hogy meglássuk az Istennek kedves élet lehetőségét. A legszörnyűbb pedig az, hogy mindezzel mintát is adunk gyermekeinknek. Talán nem csupán a próféta hívása, hanem az ő üzenete is szíven találhat bennünket.

Ha pedig így van, akkor a hamis sárárral együtt még időben vagyunk, hogy elkezdjünk gondolkodni: hogyan kereshetnénk ismét Urunk akarátát? Bizonyára nem azzal, hogy kiemeljük erősségeinket, és földi erővel kompenzálni próbáljuk korábbi hibáinkat. Jeremiás élete szembesít azzal, hogy amikor hajlandóak vagyunk kitenni magunkat Isten akarátának, akkor megtörténhet, hogy személyesen szólít meg „az Úr igéje”, Isten Szentlelke, és olyan feladatra hív, amelyre nem vagyunk alkalmasak. Sőt az is megtörténhet, hogy számtalanszor találkozunk alkalmatlanságunkkal, szégyelljük magunkat, eredménytelenek maradunk. Mindez viszont nem jelenti azt, hogy letértünk volna az ő útjáról! Pál apostol a lekióban int minket: átkelhetünk Vörös-tengeren is Isten nevében, de ha a felnőtt hit, a megszentelődés és a kísértéseknek való ellenállás nem jellemez minket, akkor valójában letértünk az ő útjáról. De ha Jézus követőiként, a keresztre néző élettel követjük Urunkat, vigyázva, „hogy el ne essünk”, akkor már nem a sikertelenség számít. Legalábbis nem annyira. Hanem a kapcsolat, amely összeköt azzal, aki már az anyaméhben is ismert, aki már azelőtt értünk adta Fiát, és aki bizony nekünk is parancsol!

## További javaslatok az istentisztelethez

### Lekciók

Lk 16,1–12; 1Kor 10,1–13

### Énekek

EÉ 395, 439

### Illusztrációk

#### VERS

Székely Magda: *Jeremiás*

Én mondanám, hogy gyönyörű  
a mandulafa friss virága,  
de megkeserített az Úr,  
hogy ne lássak, csak pusztulásra.

Nem az én szavam az a szó,  
s ha ki nem mondom, agyonéget.  
Testemben meddő iszonyat  
rakott magának menedéket.

Az anatóli éjszaka  
úgy zúg a szélben, mint az erdő.  
Virrasztok, s kertem kapuját  
megzörgeti az eljövendő.

### Felhasznált és ajánlott irodalom

- ASZTALOS Richárd 2015. Szentháromság ünnepe után 9. vasárnap. Jer 1,4–10. *Lelkipásztor*, 90. évf. 7. sz. 274–277. o.
- EGERESI László Sándor 2022. *Bibliai héber–magyar szótár*. Magánkiadás, Budapest.
- ESV Study Bible. Crossway, Wheaton, 2008.
- HAFENSCHER Károly 2010. *Liturgika. A keresztyén istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben*. Luther Kiadó – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszéke, Budapest.
- JÁNOSSY Lajos 2008. *Az egyházi év útmutatása*. Fra-ternitás Magyarországi Evangélikus Lelkészek Kö-zössége, Veszprém.

MEZŐSY György 1972. Szentháromság ünnepe után 9. vasárnap. Jer 1,4–10. *Lelkipásztor*, 47. évf. 5. sz. 311–314. o.

PAGE, Nick 2018. *A kereszténység majdnem tévedhetetlen története*. Koinonia, Kolozsvár.

PÁLFY Miklós 1965. *Jeremiás próféta könyvének magyarázata*. 1. köt. Evangélikus Sajtóosztály, Budapest.

PECSUK Ottó (szerk.) 2016. *Bibliaismereti kézikönyv*. Kálvin Kiadó, Budapest.

SZEMEREI János 2007. Szentháromság ünnepe után 9. vasárnap. Jer 1,4–10. *Lelkipásztor*, 82. évf. 7. sz. 277–280. o.

■ RICZINGER PÉTER